STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
ANTONIA TIZZANA
přednesené dne 2. dubna 2005 [1]

I – Úvod

1. Rozsudkem ze dne 17. února 2004 Cour de cassation (francouzský kasační soud) předložil na základě článku 234 ES Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky týkající se výkladu směrnice Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (dále jen „směrnice 92/100") [2] a směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu (dále jen „směrnice 93/83") [3].

2. Vnitrostátní soud chce především vědět, kterému členskému státu přísluší upravovat odměny náležející výkonným umělcům zvukového záznamu v případě, kdy je signál používaný pro vysílání tohoto zvukového záznamu vysílán z jednoho členského státu na družici, která jej nasměruje k pozemnímu vysílači umístěnému v jiném členském státě, ze kterého je signál přenášen do státu původního. V případě, že je možné použít více vnitrostátních právních předpisů se soud taktéž ptá, zda z práva Společenství vyplývá možnost odečíst v jednom státě to, co bylo zaplaceno v jiném.

II – Právní rámec

Použitelné právo Společenství

3. Cílem směrnice 92/100 je zavést harmonizovaný rámec vnitrostátních právních předpisů týkajících se práva na pronájem a půjčování v oblasti autorského práva a některých práv souvisejících s autorským právem, a to v míře nezbytné pro zaručení správného fungování společného trhu.

1 – Původní jazyk: italština.
2 — Úř. věst. L 346, s. 61; Zvl. vyd. 17/01, s. 120.
3 — Úř. věst. L 248, s. 15; Zvl. vyd. 17/01, s. 134.

4. Jedná se ostatně pouze o minimální harmonizaci, jak vyplývá i z dvacátého bodu odůvodnění této směrnice, který výslovně přiznává členským státům právo poskytnout nositelům práv souvisejících s právem autorským širší ochranu, než jaká je stanovena touto směrnicí.

5. Tato ochrana je předmětem zejména čl. 8 odst. 2 směrnice, který stanoví:

„Členské státy stanoví právo, kterým se zajistí, že uživatel zaplatí jedinou spravedlivou odměnu, pokud je užito zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům nebo rozmnoženiny takového záznamu k bezdrátovému vysílání nebo jakémukoliv jinému sdělování veřejnosti, a že tato odměna bude rozdělena mezi dotčené výkonné umělce a výrobce zvukových záznamů. Pokud nedojde mezi výkonnými umělci a výrobci zvukových záznamů k dohodě, mohou členské státy stanovit podmínky pro rozdělování uvedené odměny mezi ně".

6. Pokud jde o směrnici 93/83, klade si za cíl koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, aby „se zabránilo kumulativnímu použití několika vnitrostátních právních předpisů na jediné vysílání [družicové]" (čtrnáctý bod odůvodnění).

7. Tentýž bod odůvodnění uvádí, že „běžné technické postupy týkající se programového signálu by neměly být považovány za přerušení řetězu vysílání", načež směrnice definuje pojmy, které používá.

8. Zejména čl. 1 odst. 1 definuje „družici" jako „družici pracující na frekvenčních pásmech, která jsou podle právních předpisů o telekomunikacích vyhrazena pro vysílání signálů přijímaných veřejností nebo jsou vyhrazena pro uzavřenou komunikaci z jednoho bodu do druhého. I ve druhém případě však musí být okolnosti, za kterých dochází k individuálnímu příjmu signálu, srovnatelné s okolnostmi v případě prvním".

9. Odstavec 2 tohoto článku stanoví mimo jiné, pokud jde o to, co je významné v projednávané věci, toto:

„a) Pro účely této směrnice se ‚sdělením veřejnosti pomocí družice' rozumí čin-

nost pod kontrolou a odpovědností vysílající organizace, při které jsou programové signály určené pro příjem veřejnosti vkládány do nepřerušovaného řetězu sdělení vedoucího na družici a z ní dolů na zem.

„Pokud byl zvukový záznam vydán k obchodním účelům, nemůže výkonný umělec a výrobce bránit:

[...]

b) Ke sdělení veřejnosti pomocí družice dochází výlučně v těch členských státech, kde jsou pod kontrolou a odpovědností vysílající organizace programové signály vkládány do nepřerušovaného řetězu sdělení vedoucího na družici a z ní dolů na zem."

2° jeho vysílání, ani simultánnímu a nekrácenému šíření tohoto vysílání kabelovým přenosem.

10. Co se týče práv výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a vysílajících organizací čl. 4 odst. 1 stanoví, že „pro účely sdělení veřejnosti pomocí družice jsou práva [výše uvedených] chráněna články 6, 7, 8 a 10 směrnice [92/100]".

Toto použití zvukových záznamů vydaných k obchodnímu účelu, ať už je místo zaznamenání tohoto zvukového záznamu jakékoliv, stanoví ve prospěch výkonných umělců a výrobců právo na odměnu. Tato odměna je vyplácena těmi, kdo používají zvukové záznamy vydané k obchodním účelům za podmínek uvedených v bodech 1 a 2 tohoto článku.

Vnitrostátní právo

Tato odměna je stanovena na základě příjmu z jeho využívání nebo paušálně, pokud tyto příjmy neexistují [...]"[4].

11. Budeme-li se nyní zabývat francouzskou právní úpravou, pak postačí připomenout článek 214-1 zákoníku o duševním vlastnictví, podle kterého:

4 — Neoficiální překlad.

III – Skutkové okolnosti a řízení

12. Společnost Europe 1 communication SA, jejímž právním nástupcem je společnost Lagardère Active Broadcast (dále jen: „Europe 1" a „Lagardère"), je vysílající společnost založená ve Francii. Její rozhlasové programy jsou vyráběny v Paříži a jsou vysílány nejprve na družici, ze které se signál vrací na zem k vysílačům umístěným na francouzském území, které jej ve Francii šíří na VKV (FM).

13. Výše uvedený systém vysílání není jediný, který Europe 1 využívá. Europe 1 totiž vlastní i vysílač umístěný na německém území, ve Felsbergu ve spolkové zemi Sársku, který využívala již od počátku své činnosti, aby obešla tehdy platnou francouzskou právní úpravu, která vyhrazovala právo využívat přenosové antény na francouzském území pouze veřejným vysílajícím organizacím.

14. Družice vysílá signál i k tomuto vysílači, který jej vysílá v pásmu dlouhých vln (DV) do Francie, a to v souladu s povolením uděleným v Německu Compagnie européenne de radiodiffusion et de télévision Europe 1 (dále jen „CERT"), společnosti podle německého práva, ve které Europe 1 vlastní 99,70 % kapitálu.

15. V této souvislosti upřesňuji, že v případě poruchy na družicovém systému může i dnes signál vycházející z pařížských studií dosáhnout německého vysílače prostřednictvím pozemního audiodigitálního okruhu, který byl před přechodem na družicový systém běžně používaným vysílacím prostředkem.

16. Rovněž upřesňuji, že ačkoliv jsou programy vysílané vysílačem Felsberg určeny výhradně frankofonní veřejnosti, mohou být přijímány i v omezené oblasti německého území.

17. Ve Francii platila Europe 1 společnosti Société pour la perception de la rémunération équitable (dále jen „SPRE") odměnu náležející výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů, které používala ve svém vysílání. Pokud jde o CERT, ta platila v Německu za vysílání stejných zvukových záznamů roční paušální poplatek německé obdobě SPRE, společnosti Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten (dále jen „GVL").

18. Aby se zabránilo kumulování odměn za používání stejných zvukových záznamů, povolovala dohoda mezi Europe 1 a SPRE prodloužená do 31. prosince 1993 Europe 1

odečíst od sumy dlužné SPRE částky, které CERT uhradila GVL.

19. Přestože po 1. lednu 1994 již žádná dohoda tento odpočet nepovolovala, Europe 1 jej i nadále používala.

20. SPRE považovala tento odpočet za neodůvodněný a obrátila se na Tribunál de grande instance de Paris, který vyhověl její žádosti.

21. Na základě toho CERT vypověděla smlouvu, která stanovovala úhradu odměny GVL, která následně podala v Německu soudní žalobu. Po rozsudku prvního stupně ve prospěch GVL a rozsudku Saarländisches Oberlandesgericht (Odvolací soud spolkové země Sársko) ve prospěch CERT byla věc předložena Bundesgerichtshof (německý kasační soud).

22. Tento soud měl za to, že sporná vysílání podléhala německému právu, neboť byla veřejně šířena vysílači umístěnými v Německu, a že by přesto odměna náležející GVL měla být snížena, aby zohlednila částku uhrazenou ve Francii, a určil, aniž by předložil Soudnímu dvoru předběžné otázky, že nemůže být použita směrnice 93/83, přičemž zrušil rozsudek druhého stupně s tím, že věc vrátil odvolacímu soudu. Odvolací soud se rozhodl přerušit toto řízení a vyčkat na rozsudek Soudního dvora v této věci.

23. Mezitím z podnětu Lagardère, právního nástupce Europe 1, francouzské soudní řízení postoupilo kupředu, a to nejprve odvoláním podaným ke Cour d'appel de Paris proti rozhodnutí v prvním stupni ve prospěch SPRE a poté, když byl tento pokus zamítnut, dalším opravným prostředkem ke Cour de cassation. A právě tento soud přerušil řízení kvůli pochybnostem ohledně výkladu některých právních předpisů Společenství a předložil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Pokud vysílající společnost, která vysílá z území jednoho členského státu, používá pro rozšíření vysílání svých programů pro část svých národních posluchačů vysílač umístěný v blízkosti, ale na území jiného členského státu, jehož koncesionářem je její dceřiná společnost, ve které má majoritní podíl, upravuje zákon tohoto členského státu jediný spravedlivý poplatek stanovený čl. 8 odst. 2 směrnice 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 a čl. 4 směrnice 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 za zvukové záznamy vydané k obchodním účelům a objevující se ve vysílaných programech?

2. V případě kladné odpovědi, je původní vysílající společnost oprávněna snížit o částky placené její dceřinou společností poplatek, který je po ní požadován za veškerý příjem zachycený na vnitrostátním území?"

24. V řízení, které bylo zahájeno před Soudním dvorem předložily svá vyjádření Lagardère, CERT, SPRE, GVL, jakož i francouzská a německá vláda a Komise.

25. Titíž účastníci se posléze účastnili jednání dne 2. března 2005.

IV – Posouzení

K první otázce

26. První otázkou se předkládající soud táže, zda skutečnost, že jedna část veřejnosti přijímá rozhlasové programy realizované v jednom členském státě prostřednictvím signálu vyslaného nejprve na družici a poté na pozemní vysílač umístěný v jiném členském státě, který šíří tyto programy směrem do prvního členského státu, znamená, že je věcí právní úpravy druhého členského státu upravit odměny náležející výkonným umělcům a výrobcům používaných zvukových záznamů za programy vysílané z jeho území.

27. Jak zdůrazňují Komise a GVL, odpověď na tuto otázku závisí na kvalifikaci vysílání, o které se jedná v projednávané věci. Kdyby totiž bylo toto vysílání považováno za „sdělení veřejnosti pomocí družice" ve smyslu směrnice 93/83, musela by být odměna náležející výkonným umělcům a výrobcům používaných zvukových záznamů upravena podle čl. 1 odst. 2 písm. b) této směrnice výhradně zákonem státu, ze kterého je signál vysílán, a tudíž v projednávané věci zákonem francouzským. V opačném případě bychom se ocitli mimo oblast působnosti směrnice 93/83, což by mělo za následek, že by nemohlo být vyloučeno použití německého zákona na odměnu náležející za užívání zvukových záznamů šířených vysílačem Felsberg.

28. Při bližším pohledu na věc by však nepoužitelnost směrnice v tomto případě mohla plynout i z odpovědi na jinou otázku, která s výše uvedenou souvisí a v jistém smyslu jí předchází, a kterou účastníci řízení dokonce během sporu projednávali. Jelikož se totiž směrnice netýká všech typů družic, ale pouze družic, které odpovídají stanove-

ným podmínkám, lze si položit otázku, zda družice, o které se zde hovoří, je skutečně „družicí" ve smyslu předmětné směrnice. Pokud by tomu tak nebylo, byla by tím spíše směrnice na projednávanou věc nepoužitelná.

29. V této souvislosti vzhledem k výše uvedenému připomínám, že podle čl. 1 odst. 1 směrnice jsou „družicí" pouze ty družice, které pracují „na frekvenčních pásmech, která jsou podle právních předpisů o telekomunikacích vyhrazena": i) „pro vysílání signálů přijímaných veřejností" nebo ii) „pro uzavřenou komunikaci z jednoho bodu do druhého. I ve druhém případě však musí být okolnosti, za kterých dochází k individuálnímu příjmu signálu, srovnatelné s okolnostmi v případě prvním".

30. V projednávané věci vyplývá z odpovědí na zvláštní dotaz položený Soudním dvorem, že signál vysílaný z družice na vysílač umístěný ve Felsbergu nemůže být přijímán přímo veřejností. Není tedy pochyb, že není splněn první předpoklad uvedený v čl. 1 odst. 1 směrnice.

31. Obtížnější je stanovit, zda je splněn druhý předpoklad, zejména protože není jasné, co je třeba rozumět „srovnatelnými okolnostmi". Není totiž pochyb, že tento výraz znamená, že k veřejnosti musí dorazit programy pocházející z družice; přesto konkrétní ověření této podmínky přivádí v projednávané věci účastníky řízení ke zcela opačným závěrům.

32. Francouzská vláda, Lagardère a SPRE mají totiž za to, že v projednávané věci je podmínka splněna, neboť díky pozemnímu přenosu signálu vysílaného z družice může každopádně veřejnost programy přijímat. Německá vláda a GVL zastávají opačný názor, majíce za to, že okolnosti nejsou „srovnatelné", neboť veřejnost může přijímat programy pouze prostřednictvím signálu odlišné povahy, než je signál z družice; není tudíž možné směrnici použít. Toto tvrzení podpořila v průběhu jednání v podstatě i Komise, která se k tomuto bodu nevyjádřila písemně.

33. Posouzení směřující k určení, zda v projednávané věci existuje „družice" ve smyslu směrnice, se tedy bude muset soustředit na důsledky vyplývající ze skutečnosti, že veřejnost může přijímat signál z družice pouze tehdy, jestliže je tento signál přenášen na rádiových vlnách.

34. Vyřešení této otázky je však rozhodující rovněž pro rozptýlení výše zmíněné pochyb-

nosti (bod 27) ohledně kvalifikace předmětného vysílání jako „sdělení veřejnosti pomocí družice".

35. Ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice je totiž toto „sdělení" kvalifikováno jako „činnost pod kontrolou a odpovědností vysílající organizace, při které jsou programové signály určené pro příjem veřejnosti vkládány do *nepřerušovaného řetězu* sdělení vedoucího na družici a z ní dolů na zem" [5]. S upřesněním uvedeným ve čtrnáctém bodě odůvodnění směrnice, že *běžné technické postupy* nemohou být považovány za přerušení řetězu vysílání.

36. Vezmeme-li to z jednoho či druhého hlediska, ústřední bod této věci zůstává v podstatě stejný. Jedná se totiž každopádně o určení, zda a v jaké míře má v projednávané věci vliv skutečnost, že veřejnost může přijímat signál z družice pouze pomocí přenosu tohoto signálu na rádiových vlnách.

37. Pro odpověď na tuto otázku je tedy třeba zkoumat oba dva aspekty otázky, tj. určit, zda lze v projednávané věci hovořit o vysílání: i) probíhající za „okolností srovnatelných" s okolnostmi, ve kterých družice vysílá signály, které mohou být přijímány veřejností, a ii) které je „sdělením veřejnosti pomocí družice", pokud se vyznačuje „nepřerušovaným řetězem sdělení".

38. i) Pokud jde o první aspekt, uvádím především, že jak vyplývá z šestého bodu odůvodnění, směrnice 93/83 bere v úvahu dva různé typy družic: družice přímé a družice komunikační. Směrnice konstatuje, že ačkoliv, je dnes dostupný a možný individuální příjem prostřednictvím obou typů družic", je v členských státech „pro účely ochrany autorského práva činěn rozdíl" mezi sdělením veřejnosti prostřednictvím přímých družic a prostřednictvím komunikačních družic [6], a dále uvádí, že hodlá stanovit společné předpisy, které se použijí bez ohledu na použitý typ družice [7].

39. Podle mého názoru je přitom třeba vyložit oba dva předpoklady uvedené v bodě 29 právě ve světle výše uvedeného. V minulosti totiž signály, které mohly být přijímány veřejností, vysílaly pouze přímé družice, přičemž využívaly frekvenčních pásem určených speciálně k tomuto účelu. Komunikační satelity naopak používaly (a dosud používají) pásma, která nejsou

5 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

6 — Šestý bod odůvodnění.

7 — Třináctý bod odůvodnění.

vyhrazena k příjímání veřejností. Díky technologickému vývoji nicméně později bylo umožněno vysílat v těchto frekvenčních pásmech signály silnější než v minulosti, takže parabolické antény určené pro širokou veřejnost za přijatelnou cenu umožňují tímto způsobem přijímat programy vysílané družicemi. Z toho vyplývá, že ačkoliv používaná frekvenční pásma nejsou vyhrazena pro sdělování veřejnosti, veřejnost může každopádně přijímat programy přímo z družice.

40. Mám přitom za to, že pouze výše uvedené okolnosti jsou „srovnatelnými okolnostmi", na které odkazuje poslední věta čl. 1 odst. 1 směrnice. Ve věci, kterou se zabýváme, však družice nevysílá za takových okolností, které by umožňovaly individuální příjem signálu, který družice vysílá, ať už jsou používaná pásma jakákoli. Naopak, aby signál mohl dojít k veřejnosti, je v každém případě nezbytný přenos na rádiových vlnách.

41. Jsem tedy stejně jako německá vláda, Komise a GVL nakloněn názoru, že v projednávané věci okolnosti nejsou „srovnatelné", a že tudíž nelze hovořit ani o „družici" ve smyslu směrnice.

42. ii) Obdobně uvažujeme-li druhý zmíněný aspekt, mám spolu s německou vládou, Komisí a GVL za to, že v projednávané věci neexistuje ani „sdělení veřejnosti pomocí družice", neboť řetěz sdělení v rozporu s tím, co vyžaduje směrnice, není zcela nepřerušený.

43. Za právě popsané situace totiž veřejnost nepřijímá signál přímo z družice prostřednictvím parabolické antény; naopak jej přijímá pomocí jednoduché antény tak, jak byl transformován a vyslán vysílači umístěnými ve Francii a Německu v pásmu VKV a DV.

44. Pokud jde o zbývající část, jak v průběhu jednání zdůraznila GVL, role, kterou družice hraje v projednávané věci, spočívá pouze v tom, že nahrazuje dřívější audiodigitální pozemní okruh, který od počátku činnosti Europe 1 posílal signál z pařížských studií na zařízení ve Felsbergu a který je navíc nadále používán v případě provozní poruchy družice (viz výše body 13 až 15). Inovace uskutečněná přechodem na družicový systém se tudíž omezuje výhradně na ovlivnění způsobu přívodu vstupního signálu k vysílači, aniž by přinášel změny z hlediska veřejnosti, která přijímá signál přicházející z Felsbergu.

Jelikož totiž tento vysílač nadále vysílá na DV, jako tomu bylo již v případě, kdy signál přicházel prostřednictvím kabelu, a nikoli prostřednictvím družice, nemuseli posluchači nikterak měnit přístroje, které vždy používali pro příjem programů Europe 1.

45. Směrnice 93/83 přitom zavedla zvláštní pravidlo pro „sdělení veřejnosti pomocí družice" právě z toho důvodu, aby, jak vyplývá z šestého bodu odůvodnění směrnice, zohlednila skutečnost, že „individuální příjem [družicového signálu] je *dnes* dostupný a možný" [8]. Z toho spolu s GVL vyvozuji, že pravidla stanovená pro tento typ sdělení se týkají nových způsobů přijímání signálu veřejností, které jsou umožněny technologickým pokrokem, a nikoli způsobů, které jsou dostupné již dlouhou dobu, jako je tomu v případě rádiových vln.

46. Nedomnívám se ani, že je možné obejít překážku, kterou tvoří přerušení řetězu sdělení, širokým výkladem pojmu „běžné technické postupy", jak činí francouzská vláda, Lagardère a SPRE.

47. Francouzská vláda v průběhu jednání především tvrdila, že skutečnost, že dochází k přenosu signálu na rádiových vlnách, nevylučuje možnost hovořit v tomto směru o „nepřerušovaném řetězu" sdělení, neboť směrnice zahrnula do své působnosti i družice, které nevysílají signály, které může přímo přijímat veřejnost. Podle tvrzení uvedené vlády popíráním skutečnosti, že vsunutí pozemního přechodu mezi družici a veřejnost je „běžným technickým postupem", a v důsledku toho úvahou, že pojem sdělení veřejnosti pomocí družice není v projednávané věci prokázán, ztratí význam ta část čl. 1 odst. 1 směrnice 93/83, která kvalifikuje jako družice i ty družice, které ač nepoužívají pásma vyhrazená pro vysílání veřejnosti šíří signály, jejichž individuální příjem nastává za „okolností srovnatelných" s okolnostmi, se kterými se setkáváme při využívání výše uvedených pásem.

48. Zdá se mi však, že tato námitka vede k tomu, že se vrátí oknem (prostřednictvím pojmu „nepřerušovaný řetěz") to, co bylo předtím vyhozeno dveřmi (prostřednictvím pojmu „srovnatelné okolnosti"). Každopádně musím konstatovat, že připustíme-li, jak se domnívám a jak rovněž navrhuje Komise, že se pojem „běžné technické postupy" vztahuje pouze na technické úpravy signálu, které nemění družicovou povahu jeho přenosu [9], směrnice nebude nikterak zbavena významu.

8 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

9 — To je například případ postupů, které umožňují vysílání signálu ze studií na družici (jako používání kabelu spojujícího studia s vysílací stanicí, která vysílá na družici) a jeho příjem veřejností v okamžiku, kdy se vrací na zem (jako připojení k parabolické anténě a bytové kabelové rozvody).

Naopak mám za to, že by takto byl dán soudržnější výklad pojmů „družice" a „sdělení veřejnosti pomocí družice".

49. Jak jsem zdůraznil výše, to, že posluchači nemohou přijímat družicový signál přímo, ve skutečnosti neumožňuje říci, že k individuálnímu příjmu tohoto signálu dochází za „okolností srovnatelných" s okolnostmi, kdy je signál přijímán přímo veřejností, s tím důsledkem, že nebude možno hovořit o „družici" ve smyslu směrnice (viz výše body 39 až 41).

50. Obdobně pak nezbytný přechod na rádiové vlny, který musí družicový signál podstoupit předtím, než může být přijímán veřejností, nemůže být kvalifikován jako „běžný technický postup", s tím důsledkem, že v projednávané věci nedochází k žádnému „nepřerušovanému řetězu", a tudíž ani k žádnému sdělení veřejnosti pomocí družice.

51. Mám tudíž za to, že z výše uvedeného lze vyvodit, že vysílání, jako je vysílání, které je předmětem projednávané věci, nespadá do pojmu „sdělení veřejnosti pomocí družice" ve smyslu směrnice 93/83.

52. Přitom jak jsem již několikrát uvedl, pouze za přítomnosti tohoto typu sdělení ve smyslu směrnice právní úprava odměny náležející výkonným umělcům a výrobcům použitých zvukových záznamů přísluší výlučně zákonu státu, ze kterého je signál vysílán. Z toho vyplývá, že v projednávané věci nelze toto pravidlo použít.

53. Nakonec dodávám, že tento závěr je mimoto podložen výkladem přihlížejícím k systematice směrnice 93/83.

54. V části věnované kabelovému přenosu programů pro veřejnost z jiných členských států, které byly nejprve vysílány přes družici, totiž směrnice nikterak neukládá výlučné používání zákona země původu signálu, jako je tomu v případě „sdělení veřejnosti pomocí družice". Naopak podle čl. 8 odst. 1 členské státy, ve kterých tento přenos probíhá, zajistí „dodržování autorského práva a práv s ním souvisejících" samozřejmě použitím vlastních předpisů upravujících tuto oblast, a nikoliv předpisů země původu prvotního (družicového) vysílání signálu.

55. Přitom jestliže pravidlo o výlučném použití zákona státu, ze kterého vychází druži-

cový signál, neplatí, pokud k přijímání programu veřejností dochází kabelovým přenosem, neexistuje, jak poznamenává Komise, žádný důvod, aby totéž řešení neplatilo i v případě, kdy je přenos uskutečňován jako v projednávané věci nikoliv prostřednictvím kabelu, ale prostřednictvím rádiových vln.

56. S ohledem na výše uvedené úvahy tudíž navrhuji odpovědět na první předběžnou otázku položenou Cour de cassation v tom smyslu, že v případech, kdy část veřejnosti přijímá rozhlasové programy realizované v jednom členském státě pomocí signálu, který je nejprve vyslán na družici a z ní potom na pozemní vysílač umístěný v jiném členském státě, který pak šíří tyto programy na dlouhých vlnách směrem do prvního státu, nejde o případ „sdělení veřejnosti pomocí družice" ve smyslu směrnice 93/83, takže právo Společenství nebrání tomu, aby pro zvukové záznamy šířené z členského státu, ve kterém je umístěn pozemní vysílač, byla určena jediná spravedlivá odměna, stanovená směrnicí 92/100 ve prospěch výkonných umělců a výrobců použitých zvukových záznamů na základě zákona tohoto státu.

Ke druhé otázce

57. V případě kladné odpovědi na první otázku klade předkládající soud druhou otázku. Zejména se táže, zda společnost, která vysílá původní signál z jednoho členského státu, může odečíst z poplatku, který je po ní požadován za veškeré vysílání prováděné na vnitrostátním území, částky uhrazené její dceřinou společností v členském státě, ve kterém se nalézá pozemní vysílač, který sice šíří signál hlavně do prvního členského státu, avšak umožňuje jeho příjem i v hraničních oblastech jiného členského státu, které jsou v blízkosti vysílače.

58. Podle německé vlády neexistují právní předpisy Společenství, jejichž výklad by umožňoval poskytnout odpověď na položenou otázku. GVL zaujímá podobné stanovisko, a sice, že pokud nelze v tomto případě použít směrnici 93/83, nelze použít ani směrnici 92/100.

59. Francouzská vláda a SPRE naopak soudí, že se k této otázce nemusejí vyjadřovat, vzhledem k tomu, že na první otázku odpověděly v tom smyslu, že v Německu nemůže být vyžadován žádný poplatek. SPRE nicméně podpůrně uvádí, že ze směrnic 93/83 a 92/100 nelze vyvodit žádný mechanismus odpočtu; a dále podpůrně, že odpočet částek zaplacených ve Francii by měl být schválen v Německu.

60. Komise a Lagardère mají nakonec za to, že dvojí platba není v souladu s čl. 8 odst. 2 směrnice 92/100, která stanoví, že uživatel

zvukového záznamu k jakémukoliv sdělení veřejnosti je povinen zaplatit výkonným umělcům a výrobcům dotčeného zvukového záznamu „jedinou spravedlivou" odměnu. Z toho podle Lagardère vyplývá, že by mělo být ve Francii umožněno odečíst to, co bylo zaplaceno v Německu. Komise zastává opačný názor, podle kterého by naopak mělo být možno odečíst v Německu to, co bylo zaplaceno ve Francii. Podle Komise se však toto řešení má použít pouze podpůrně; podle jejího názoru by se totiž Soudní dvůr v případě, že neexistuje důslednější harmonizace v této oblasti, měl omezit na určení, že celková výše částek požadovaných jako jediná spravedlivá odměna nesmí přesáhnout úroveň, která by umožňovala vysílání zvukových záznamů za přiměřených podmínek a která by zohledňovala skutečný a potenciální počet posluchačů, aniž by zašel až k tomu, že by přímo uložil mechanismus odpočtu.

61. Pokud jde o mne, připomínám především, že směrnice 92/100 sice harmonizuje některé aspekty různých právních předpisů existujících v členských státech, nezměnila však rozhodující úlohu, jíž hraje zásada územní příslušnosti v oblasti autorského práva a práv souvisejících, zásada ostatně uznávaná i předpisy mezinárodního práva použitelnými v této oblasti [10].

10 — Viz článek 11a Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886 (naposledy revidované Pařížským aktem ze dne 24. července 1971), v němž je upřesněno, že „přísluší právním úpravám států Unie [založené Úmluvou], aby upravily podmínky výkonu [předmětných] práv, avšak tyto podmínky budou mít pouze striktně omezený účinek na státy, které je stanovily".

62. Právo Společenství tedy umožňuje příslušným orgánům obou dotčených členských států, aby na základě svého vnitrostátního práva vyžadovaly úhradu odměny náležející výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů šířených veřejnosti z jejich území.

63. Jak jsme konstatovali výše, čl. 8 odst. 2 směrnice 92/100 stanoví, že umělcům musí být zaplacena „jediná spravedlivá" odměna. Z toto lze vyvodit, jak činí Komise a Lagardère, že pokud výše uvedené vnitrostátní orgány vyžadují na základě svého vnitrostátního práva úhradu odměny náležející umělcům, musí přitom brát ohled na tyto podmínky vztahující se k odměnám.

64. Jedná se tedy o ověření, zda a v jaké míře mohou tyto podmínky hrát roli také v projednávané věci, přičemž z jejich posouzení vyvodíme užitečné údaje pro případ, jako je případ projednávané věci, kdy odměna, která má být určena, je vymezena pomocí odkazu na zvukové záznamy, které spadají vlastně do příslušnosti několika vnitrostátních orgánů.

65. Mám přitom za to, že znění čl. 8 odst. 2 vymezuje odměnu jako takovou a obecným

způsobem, nikoliv ve spojení s jediným členským státem. Domnívám se tedy, že tyto podmínky lze vzít v úvahu i pro vymezení odměny ve zde uvažovaném případě.

66. V tomto smyslu tedy budu posuzovat tyto podmínky, přičemž hned upřesňuji, že diskuze se ve skutečnosti týká pouze podmínky, podle níž musí být odměna „spravedlivá". Mám za to, že je zřejmé, že podmínka, podle níž musí být odměna „jediná", není toho rázu, aby poskytla užitečné údaje v projednávané věci vzhledem k tomu, že znamená pouze to, že odměna zaplacená uživatelem zvukového záznamu musí brát celkově zřetel na práva různých dotčených subjektů (výkonných umělců a výrobců), aniž by to však, byť implicitně, předpokládalo, že k úhradě musí dojít v jediném členském státě. Tento výklad je totiž jediný, který je v souladu s duchem předmětného ustanovení, které stanoví, že „tato odměna bude rozdělena mezi dotčené výkonné umělce a výrobce zvukových záznamů. Pokud nedojde mezi [uvedenými subjekty] k dohodě, mohou členské státy stanovit podmínky pro rozdělování uvedené odměny mezi ně".

67. Zkoumejme však, zda je naopak možné odpovědět na položenou otázku prostřednictvím rozboru podmínky, podle níž musí být odměna „spravedlivá".

68. V této souvislosti především připomínám, že jak jsem již vyložil ve svém stanovisku ve věci SENA [11] a jak Soudní dvůr potvrdil ve svém rozsudku, pojem „spravedlivá odměna" je pojem práva Společenství, vzhledem k tomu, že je použit ve směrnici bez jakéhokoli přímého či nepřímého odkazu na vnitrostátní právní řády ohledně jeho výkladu. V těchto případech tedy tento pojem musí uvnitř Společenství vést „k autonomnímu a jednotnému výkladu s přihlédnutím k souvislostem ustanovení a účelu, který předmětná právní úprava sleduje" [12].

69. Směrnice však nejenže neposkytuje přesnou definici předmětného pojmu, ale ani neposkytuje v tomto ohledu přímé či nepřímé náznaky. Z toho je tedy třeba vyvodit, že směrnice zamýšlela ponechat vnitrostátním právním řádům široký prostor pro volné uvážení, pravděpodobně s přesvědčením, že důslednější harmonizace není v této oblasti nezbytná nebo vhodná [13]. Stanovit nejvhodnější kritéria pro zajištění

11 — Stanovisko předložené dne 26. září 2002 ve věci C-245/00, v níž Soudní dvůr vydal rozsudek dne 6. února 2003 (C-245/00, Recueil, s. 1-1251).

12 — Viz výše uvedený rozsudek SENA, bod 23 a mé související stanovisko, bod 32.

13 — Výše uvedené stanovisko SENA, bod 34 a bod 37.

správného dodržování tohoto pojmu práva Společenství tedy přísluší členským státům a vnitrostátním soudům.

70. Volnost, která je jim v tomto směru přiznána, nicméně není neomezená, ale musí být vykonávána vždy v rámci používání pojmu práva Společenství, a tudíž pod kontrolou orgánů Společenství, zejména Soudního dvora, při dodržování podmínek a omezení, které lze vyvodit ze směrnice a obecněji ze zásad a systému Smlouvy [14].

71. Zejména, jak upřesnil Soudní dvůr ve svém rozsudku ve věci SENA, jelikož „odměna představuje protislužbu za používání obchodního zvukového záznamu [...] musí být její spravedlivý ráz definován s ohledem na hodnotu tohoto použití v hospodářských vztazích" [15]. Kromě toho prováděcí pravidla směrnice zvolená členskými státy musí být „takového rázu, aby umožňovala dosažení přiměřené rovnováhy mezi zájmem výkonných umělců a výrobců ohledně pobírání odměny za vysílání určitého zvukového záznamu a zájmem třetích osob ohledně možnosti vysílání tohoto zvukového záznamu *za přiměřených podmínek*" [16].

72. Mám přitom za to, že za okolností projednávané věci, kdy mohou být právní úpravy obou členských států použity, aniž by právo Společenství zaručovalo způsoby jejich koordinace, která by směřovala k zamezení dvojí platby, musí být „spravedlivý ráz" odměny zaručen i z tohoto hlediska a zajistit tak, aby za vysílání zvukového záznamu podnik neplatil celkově vyšší částku než je hodnota použití tohoto zvukového záznamu v hospodářských vztazích. V opačném případě by totiž vysílání neprobíhalo za „přiměřených podmínek", jak uvádí Komise.

73. Je-li tedy pravda, že stanovení právní úpravy použitelné za okolností projednávané věci přísluší dotčeným členským státům, je rovněž pravda, že tyto státy musí každopádně zaručit, aby celková částka zaplacená jako „spravedlivá" odměna brala náležitý ohled na skutečnou obchodní hodnotu používání zvukového záznamu na jejich území, a zejména, což je podstatné v tomto konkrétním případě, na skutečný a potenciální počet posluchačů v každém z nich.

74. Použití tohoto kritéria může tudíž případně vést k tomu, že by každý členský stát nemohl na svém vlastním území vyžadovat částky náležející za vysílání zvukového záznamu. Mám však za to, že jestliže

14 — Viz výše uvedené stanovisko, bod 38 a bod 40, a výše uvedený rozsudek SENA, bod 38.

15 — Výše uvedený rozsudek SENA, bod 37.

16 — Výše uvedený rozsudek SENA, bod 46 (kurziva provedena autorem tohoto stanoviska).

směrnice nejde tak daleko, že by ukládala mechanismy rozdělování, tento důsledek nemůže být přijat automaticky, ale může případně vyplývat z posouzení výše uvedené zásady.

75. V důsledku výše uvedeného tudíž navrhuji odpovědět na druhou předběžnou otázku v tom smyslu, že použijí-li se na vysílání zvukového záznamu právní předpisy dvou členských států, je odměna náležející výkonným umělcům a výrobcům zvukového záznamu „spravedlivá" ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice 92/100, pokud její celková výše bere náležitý ohled na skutečnou obchodní hodnotu používání zvukového záznamu v dotčených členských státech, a zejména na skutečný a potenciální počet posluchačů v každém z nich.

V – Závěry

76. Ve světle výše uvedených úvah navrhuji Soudnímu dvoru odpovědět na předběžné otázky položené francouzským Cour de cassation takto:

„1) Vzhledem k tomu, že v případech, kdy část veřejnosti přijímá rozhlasové programy realizované v jednom členském státě prostřednictvím signálu

vysílaného nejprve na družici a poté z družice na pozemní vysílač umístěný v jiném členském státě, který pak šíří tyto programy na dlouhých vlnách směrem do prvního státu, nejde o ‚sdělení veřejnosti pomocí družice' ve smyslu směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, právo Společenství nebrání tomu, aby za zvukové záznamy šířené z členského státu, ve kterém je umístěn pozemní vysílač, byla jediná spravedlivá odměna, stanovená směrnicí Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem ve prospěch výkonných umělců a výrobců používaných zvukových záznamů, stanovena na základě zákona uvedeného státu.

2) Použijí-li se na vysílání zvukového záznamu právní předpisy dvou členských států, je odměna náležející výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů ‚spravedlivá' ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992, pokud její celková výše bere náležitý ohled na skutečnou obchodní hodnotu používání zvukového záznamu v dotčených členských státech, a zejména na skutečný a potenciální počet posluchačů v každém z těchto států."